

Sosnowiec, dnia 9 grudnia 2017 r.

**Synteza recenzji opracowanych przez Ekspertów
dokonujących oceny JST w VII edycji Ogólnopolskiego
Programu Certyfikacji Gmin, Powiatów
i Samorządnych Województw
„Samorządowy Lider Edukacji” (2017)**

Gmina Andrychów

Niniejszy dokument został przygotowany w oparciu o wnioski z postępowania ewaluacyjnego przeprowadzonego w VII edycji Ogólnopolskiego Programu Certyfikacyjnego dla Gmin, Powiatów i Samorządnych Województw „Samorządowy Lider Edukacji” i zawiera szczegółowe uzasadnienie decyzji Komisji Certyfikacyjnej. Dokument ten potwierdza, że w opinii recenzentów zasiadających w komisji certyfikacyjnej Gmina Andrychów spełnia większość z następujących kryteriów oceny:

- 1) w sposób szczególny dba o rozwój szkolnictwa na swoim terenie;
- 2) uznaje, że rozwój szkolnictwa, edukacji i nauki to świadectwo nowoczesności i wysokich ambicji jednostki samorządu terytorialnego i przekonanie to stara się wcielać w życie;

- 3) wyróżnia się pod względem inwestycji w oświatę i jej infrastrukturę;
- 4) w sposób szczególny wspiera rozwój kultury lokalnej, a w szczególności wspiera twórczość kulturalną dzieci i młodzieży;
- 5) jest organem prowadzącym szkół i placówek oświatowych o szczególnych, znaczących osiągnięciach dydaktycznych, organizatorskich, kulturalnych lub sportowych;
- 6) jest organem prowadzącym szkół i placówek oświatowych realizujących oryginalne i interesujące programy kształcenia;
- 7) wspiera innowacje edukacyjne;
- 8) realizuje samodzielnie lub we współpracy z partnerami społecznymi ciekawe projekty edukacyjne, naukowe lub kulturalne adresowane do młodzieży, studentów, nauczycieli itp.;
- 9) posiada szczególne osiągnięcia w zakresie wspierania rozwoju naukowego, sportowego i kulturalnego młodzieży;
- 10) propaguje „dobre praktyki” w dziedzinie nauki, edukacji, zarządzania oświatą i kulturą.

Zgodnie z par. 17-18 Regulaminu Programu Certyfikacyjnego dla Gmin, Powiatów i Samorządnych Województw „Samorządowy Lider Edukacji” oceny Gminy Andrychów dokonano na podstawie:

- 1) analizy danych zawartych w raporcie samooceny wypełnionym przez JST i załączonym do dokumentów aplikacyjnych;
- 2) analizy sprawozdań Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej odnoszących się do wyników nauczania w szkołach, dla których Gmina jest organem prowadzącym;

- 3) dokumentów strategicznych JST i innych opracowań odnoszących się do polityki oświatowej samorządu oraz stosowanych przez JST modeli i metod zarządzania publicznego;
- 4) analizy aktów prawa miejscowego oraz aktów prawa wewnętrznego, w tym statutów i regulaminów jednostek organizacyjnych realizujących zadania oświatowe;
- 5) analizy sprawozdań z realizacji zadań oświatowych;
- 6) analizy informacji pozyskanych w toku certyfikacji z instytucji nadzoru i kontroli;
- 7) analizy danych statystycznych odnoszących się m.in. do sytuacji demograficznej JST i sytuacji na lokalnym/regionalnym rynku pracy;
- 8) analizy informacji pozyskanych od środowisk lokalnych, w tym interesariuszy zewnętrznych szkół i placówek oświatowych;
- 9) analizy przekazów medialnych;
- 10) analizy innych informacji publicznych na temat działań Gminy w sferze oświatowej.

Gmina Andrychów znajduje się w województwie małopolskim, w powiecie wadowickim (w latach 1975–1998 gmina administracyjnie należała do woj. bielskiego). Gmina jest organem prowadzącym dla pięciu przedszkoli, czterech szkół podstawowych, czterech szkół ponadgimnazjalnych oraz siedmiu zespołów szkół. Podmiot reprezentuje kategorię certyfikacyjną „gmina od 20 do 50 tys. mieszkańców”, obecnie zamieszkuje ją ponad 43 tys. osób. W ramach Programu „Samorządowy Lider Edukacji” JST uzyskuje certyfikat po raz drugi (pierwszy laur SLE został przyznany w poprzedniej edycji). Burmistrzem Andrychowa jest Tomasz Żak.

Komisja ekspercka, mając na uwadze zebrane dane pochodzące zarówno z domeny publicznej, jak i z przesłanej przez JST dokumentacji

oraz poprzez pośrednie i bezpośrednie kontakty z przedstawicielami andrychowskiej oświaty stwierdza, że Gmina spełnia warunki przewidziane regulaminem Ogólnopolskiego Konkursu i Programu Certyfikacyjnego „Samorządowy Lider Edukacji” – 2017 i może być uhonorowana przedmiotowym laurem. Eksperti dostrzegają starania władz certyfikowanego podmiotu, aby realizowana w Gminie Andrychów polityka oświatowa była jak najbardziej efektywna, odpowiadała realnym potrzebom interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, opierała się w procesie dydaktycznym o aktualną wiedzę teoretyczną oraz praktyczną, a kompetencje zawodowe kadry zarządzającej szkołami i kadry nauczycielskiej były stale aktualizowane. Recenzenci mają świadomość wysokich kosztów budżetowych, jakie pochłania oświata w całości wydatków JST. W przypadku Gminy Andrychów w 2017 roku zaplanowano przeznaczyć na systemowe kształcenie dzieci i młodzieży ponad 56 mln zł, co daje prawie 32 proc. wszystkich gminnych funduszy zaplanowanych do wydania w bieżącym roku. Należy podkreślić jednakże fakt, iż certyfikowany podmiot nie traktuje gminnej edukacji jako kosztu samego w sobie, ale jako długotrwałą inwestycję, która w perspektywie średnio i długookresowej pozwoli na powrót wykształconych kadr świadczących profesjonalne usługi, przyczyniające się do sukcesywnego progresu gminy, także w aspekcie budżetowym. Komisja podkreśla również dużą elastyczność menedżerską władz Gminy Andrychów i efektywne przystosowanie posiadanej bazy infrastrukturalnej oraz zasobów kadrowych do najważniejszego wyzwania ostatnich lat jakim była centralna reforma edukacyjna, co w praktyce doprowadziło do planowanych zmian bez istotnych kosztów społecznych.

Jednym z kluczowych elementów wskazujących, czy polityka edukacyjna w danej jednostce samorządowej odgrywa - lub nie -

priorytetową rolę jest strategia rozwoju JST. W przypadku Gminy Andrychów to „Strategia Rozwoju Gminy Andrychów na lata 2014-2020”, przyjęta uchwałą nr XLVII-443-14 Rady Miejskiej w Andrychowie w dniu 29 maja 2014 roku. Przedmiotowy dokument już na samym początku w „diagnozie podstawowych uwarunkowań rozwojowych” wskazuje na potencjał ludzki jako atut JST, podkreślając m.in. fakt, iż „w ogólnopolskich egzaminach uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów w Gminie Andrychów uzyskują średnio lepsze wyniki niż przeciętna wojewódzka, co wskazuje na wysoką jakość kapitału ludzkiego oraz dobry poziom nauczania”. W części odnoszącej się do „jakości życia” zwraca się uwagę na jakość edukacji, „która jest zbliżona do średniej wojewódzkiej, m.in. pod względem przeciętnej liczebności klas czy poziomu komputeryzacji szkół. Ponadto szkoły w Gminie Andrychów częściej niż średnio w regionie przynależą do kategorii szkół z wynikiem wysokim w ogólnopolskich egzaminach”. W dalszej części przedmiotowego dokumentu, poprzez analizę SWOT, wskazane są mocne i słabe strony Gminy, także bezpośrednio odnoszące się do sfery oświaty. W części „kapitał ludzki” podkreślono w mocnych stronach „dobre przeciętne wyniki uczniów ze sprawdzianu po VI klasie oraz z egzaminu gimnazjalnego (część matematyczno-przyrodnicza)”, natomiast w części „jakość życia” wskazano takie atuty Gminy Andrychów jak „wysoka jakość usług edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, edukacja dorosłych: Uniwersytet Trzeciego Wieku i Zespół Doskonalenia Zawodowego, rozwinięta baza oświatowa oraz bogata oferta zajęć pozalekcyjnych, w tym płatnych. W słabych stronach wskazano natomiast „zbyt małą ilość miejsc w przedszkolach, a także brak żłobka”. Zebrane dane pozwoliły na określenie pięciu obszarów priorytetowych, w ramach których aż dwa pośrednio i bezpośrednio odnoszą się do sfery edukacji: „Obszar 1 - Gospodarka, Edukacja i Rynek Pracy” oraz „Obszar 3 –

Kapitał Społeczny i Jakość Życia”. Celem strategicznym w przypadku Obszaru 1 jest „konkurencyjna i innowacyjna gospodarka powiązana z efektywnym systemem edukacji i aktywnością mieszkańców”, natomiast w odniesieniu do Obszaru 3 to „doskonalenie jakości usług publicznych oraz wzmacnianie kapitału społecznego”. Każdemu z celów strategicznych przypisano cele operacyjne, takie jak „system edukacji wspierający rozwój kapitału intelektualnego” (1.3) czy „zwiększenie dostępności do usług edukacyjnych na wysokim poziomie” (3.1). Będą one implementowane w proces zarządzania gminą poprzez konkretne inicjatywy wskazane w celach operacyjnych (kluczowych zadaniach). Komisja podkreśla, iż zapisy Strategii Rozwoju Gminy Andrychów na lata 2014-2020, w szczególności odnoszące się do polityki edukacyjnej, są dobrane właściwie, racjonalne, odpowiadające potrzebom interesariuszy oraz, co najważniejsze, możliwe do pełnej realizacji w okresie obowiązywania dokumentu, uwzględniając ewentualne poprawki oraz stałość ich finansowania. Recenzenci są zgodni w ocenie, iż zapisy Strategii w sposób podmiotowy traktują gminną edukację oraz jej potrzeby, co cechuje jednostki samorządu terytorialnego postrzegające kapitał ludzki jako najcenniejszy atut i źródło progresu.

Wśród priorytetów edukacyjnych Gminy Andrychów, jakie będą realizowane w bieżącym roku znalazły się m.in. działania zmierzające do utrzymania wysokiej jakości nauczania (JST ma w planie stworzenie oddziałów sprofilowanych, takich jak klasy językowe, sportowe, integracyjne czy specjalne, oraz ze zwiększoną liczbą godzin przedmiotów ścisłych) oraz większe wsparcie przeznaczone na rozwój naukowo-dydaktyczny kadry nauczycielskiej. Koniecznym jest także stwierdzenie faktu, iż Gmina Andrychów nie zwolniła żadnego nauczyciela w związku z wdrażaniem centralnej reformy edukacji, co bardzo dobrze świadczy, zdaniem Ekspertów, o zarządzaniu samorządową oświatą m.in. poprzez

wsluchiwanie się w potrzeby i bolączki osób zaangażowanych bezpośrednio w proces kształcenia dzieci i młodzieży (warto wspomnieć, że Gmina Andrychów zapewnia także wszystkim chętnym dzieciom miejsca w przedszkolach, co jest efektem m.in. podniesienia kwoty dotacji dla przedszkoli niepublicznych z ustawowych 75 proc. aż do 90 proc.).

Imponująco prezentuje się, zdaniem Komisji, realizacja dwóch unijnych projektów oświatowych, których nadrzędnym celem jest systematyczne podnoszenie jakości kształcenia. Pierwszy z nich to „Akcja edukacyjna” (wartość projektu wynosi ponad 1,1 mln zł), w którym biorą udział podopieczni trzech szkół podstawowych. Wspominany projekt obejmuje organizację zajęć rozwijających zainteresowania oraz zajęć wyrównawczych oraz wyjazdy edukacyjne. Ponadto dzięki niemu placówki oświatowe wzbogaciły się w nowoczesne wyposażenie pracowni oraz narzędzia do kształcenia przedmiotów przyrodniczych oraz z obszaru „technologie informacyjno-komunikacyjne”. Drugi projekt unijny pn. „Akcja edukacyjna dla Ciebie” jest adresowany do uczniów dwóch szkół podstawowych oraz oddziałów gimnazjalnych (jego wartość wynosi ponad 530 tys. zł). Projekt obejmuje - podobnie jak w przypadku wcześniejszego - wyposażenie pracowni szkolnych w narzędzia do nauczania przedmiotów przyrodniczych oraz kreowanie kompetencji uczniów poprzez udział w zajęciach rozwijających ich zainteresowania wraz z zajęciami wyrównawczymi. Zdaniem Ekspertów oba projekty są dowodem na efektywność pozyskiwania środków unijnych w ramach innowacyjnego nauczania przez Gminę Andrychów oraz odpowiadają interesom lokalnej społeczności, a przede wszystkim pomagają systemowo rozwijać się dzieciom poprzez udział w nowoczesnych formach i technikach kształcenia.

Miarą skuteczności realizowanej w gminie polityki oświatowej są odnotowane laury, wyróżnienia i nagrody dla podopiecznych placówek

oświatowych. Analizując dostępne dane pod tym kątem, Komisja jest zgodna w opinii, iż uczniowie andrychowskich szkół mają bardzo dobre warunki do intelektualnego, kulturowego i sportowego rozwoju. Dowodem na to są liczne sukcesy, jakie odnotowali na swoim koncie w okresie ostatniego roku. Znalazły się wśród nich m.in.: I miejsce w ramach „Gimnazjady w piłce siatkowej” w województwie małopolskim, II miejsce w Makroregionalnym Finale „Orlik Voleeymanii 2016”, także III miejsce w Mistrzostwach Polski „Gimnazjady w piłce siatkowej” dziewcząt. Poza tym w konkursach przedmiotowych organizowanych przez Małopolskiego Kuratora Oświaty w Krakowie tytuł laureata otrzymało siedmioro uczniów w jedenastu konkursach (rok 2017), natomiast rok wcześniej w konkursach przedmiotowych i tematycznych organizowanych przez MKO laureatami zostało dwanaścioro uczniów. Koniecznym jest także wspomnienie o wynikach egzaminów zewnętrznych. Średnia JST z egzaminu gimnazjalnego na poziomie podstawowym i poziomie rozszerzonym jest wyższa od średniej powiatu oraz województwa małopolskiego, co jest wymiernym dowodem na wysoką jakość nauczania.

Mimo wysokich wydatków, jakie ponosi certyfikowany podmiot na zarządzanie gminną oświatą, władze Gminy Andrychów starają się sukcesywnie unowocześniać bazę infrastrukturalną oraz sprzętową. Komisja podkreśla, iż takie inicjatywy są charakterystyczne dla gmin priorytetowo traktujących potrzeby placówek oświatowych, co jest tożsame z wymogami i regulaminem Ogólnopolskiego Konkursu i Programu Certyfikacyjnego „Samorządowy Lider Edukacji” - 2017. Warto wskazać na kilka z nich. W Zespole Szkół Samorządowych w Sułkowicach-Łęgu oddano do użytku boiska wielofunkcyjne, natomiast w Zespole Szkół Samorządowych w Rzykach przeprowadzono remont podjazdu dla niepełnosprawnych, przebudowę korytarzy parteru jadalni oraz

zaplanowano wymianę oświetlenia wewnętrznego na oświetlenie LED. Zespół Szkół Samorządowych w Roczynach wzbogacił się o nowy przyszkolny plac oraz o nowe oświetlenie LED. Ponadto do końca przyszłego roku ma zakończyć się rozbudowa budynku w ZSS w Roczynach pod kątem utworzenia oddziału przedszkolnego. Komisja docenia te inicjatywy, dostrzegając w nich autentyczną troskę o stałe podnoszenie stanu bazy materialnej.

Analizując dane Gminy Andrychów pod kątem wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałania patologiom społecznym poprzez zabezpieczenie czasu wolnego dzieci i młodzieży, Eksperci są zgodni, iż wachlarz działań w tym obszarze jest jednym z najlepiej prowadzonych w tej edycji konkursu „Samorządowy Lider Edukacji”. Prace obejmujące wyznaczanie i realizację działań profilaktycznych wraz z przeciwdziałaniem patologii społecznej koordynuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Andrychowie. Uczniowie uczestniczą m.in. w spotkaniach dotyczących zagrożeń wynikających z uzależnienia od nowych mediów „ESCAPE” oraz w programie profilaktyki uniwersalnej z wykorzystaniem Alkogogli, która ma unaocznić młodym ludziom szkodliwość działania alkoholu na organizm człowieka. Co ważne, w proces edukacyjno-socjalizacyjny są angażowani rodzice. Mają oni możliwość wzięcia udziału w wywiadówkach profilaktycznych na temat uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz poznają formy pomocy osobom z problemem uzależnienia. Ponadto rodziny uczniów są zachęcane do wzięcia udziału w różnorodnych inicjatywach rodzinnych, np. w konkursie plastycznym „Moja rodzina - pokolenia blisko siebie” w ramach „Międzynarodowego Dnia Rodziny”. Osobom potrzebującym pomocy pedagoga, psychologa, czy specjalisty z zakresu uzależnień wsparcia udzielają profesjonalnie przygotowane gminne

podmioty, takie jak Punkt konsultacyjny w zakresie systemowej terapii rodzin, Punkt konsultacyjny ds. uzależnień czy Świetlica Środowiskowo-Socjoterapeutyczna. Komisja podkreśla, że ta część polityki edukacyjnej w Gminie Andrychów, obejmująca holistyczne wsparcie profilaktyczne i terapeutyczne zasługuje na duże uznanie.

Pan Burmistrz Tomasz Żak, w opinii Recenzentów, jest osobą przywiązaną do nadzorowania i administrowania samorządowej edukacji ogromną rolę. W swoich działaniach uwzględnia potrzeby inetersariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, efektywnie koordynuje działania dotyczące pozyskiwania środków zewnętrznych oraz motywuje kadrę zarządzającą oraz nauczycieli do jak najlepszego wypełniania swoich obowiązków (m.in. poprzez dodatki motywacyjne i funkcyjne, czy nagrody finansowe przyznawane nawet dwa razy w roku!). Adekwatnie reaguje na bieżące potrzeby społeczne w zakresie oświaty poprzez wsparcie merytoryczne i finansowe organizacji pozarządowych (dotacja na każde dziecko w Gminie Andrychów wynosi aż 90 proc. wydatków i jest 15 proc. większa niż przewiduje ustawa o systemie oświaty, przez co każde dziecko w gminie ma zapewnione miejsce w oddziałach przedszkolnych).

Oceniana gmina wyróżnia się wartościowymi pomysłami, oryginalnymi inicjatywami, a nade wszystko – konsekwencją realizowanych działań oświatowych, które przynoszą niezwykle pozytywne rezultaty. Przedstawione tu argumenty w pełni uzasadniają przyznanie Gminie certyfikatu „Samorządowy Lider Edukacji” w siódmej edycji Programu.

Dokument opracował:

Mgr Przemysław Ruta

Sekretarz Programu „Samorządowy Lider Edukacji”